OPŁATA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

**Rok V.** **Kraków, sobota 17 czerwca 1922.** **Nr. 163.**

# NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać **wprost** do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi **nie będą** uwzględniono.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
**Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.**

**Cena Nru 30 M.**

**Prenumerata:** w Krakowie i prowincyi mies. 700—, kwart. 2100 — M
w Krakowie z odnoszeniem do domu 800— „ 2400— „
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 850— „ 2550— „
Za granicą: z przesyłką pocztową 1000— „ 3000— „
**Ogłoszenia:** Drobne ogłoszenia od wyrazu 20— Mk, wiersz milimetr. 1-szpalt. Mk 25. Nadesłane Mk 65—. Wiersz milimetrowy 1 szp. w tekście Mk 85—, Wiersz milimetr. 1 szp. na 1. stronie 100 Mk Gratulacye 800 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe.

## Otwarcie konferencyi haskiej

### Wstępne przemówienie holenderskiego min. spraw zagr.

**Haga.** PAT. Otwarcie wstępnej konferencyi nastąpiło o godz. 14'30. Minister spraw zagranicznych p. Karnebeck w przemówieniu swem podkreślił, że rząd holenderski przyjął uczynioną mu propozycyę, aby przygotował odbycie konferencyi, któraby się zastanowiła nad problemami niezałatwionymi ostetecznie przez konferencyę genueńską. Problemami tymi są odbudowa Rosyi i przywrócenie pokoju. Rząd holenderski uważa za swój obowiązek zgodnie ze swemi tradycyami współpracować w rozwiązaniu tych spraw. Następnie p. Karnebeck wskazał na trudności, jakie powstać mogą przy rozstrzyganiu powyższych problemów z powodu różnic istniejących między zasadami i metodami Rosyi sowieckiej a zasadami i metodami innych państw oraz zaznaczył, że panujący w Rosyi system gospodarczy zdaje się przeszkadzać odrodzeniu tego kraju. P. Karnebeck podkreślił, że po konferencyi tak ważnej jak genueńska, następuje obecnie nowy okres pracy, w którym należy zasadnicze fakty gromadzić oraz postarać się o ich zbadanie i ugrupowanie. Droga spokojnego zastanowienia się nad tymi faktami została otwartą. Zebranie powołało Karnebecka na przewodniczącego konferencyi.

### Delegaci duńscy.

**Lingby.** PAT. (Radio). Duńskimi delgatami na konferencyę haską są: Bernhoft, minister duński w Paryżu, Axel Noergard, minister duński w Hadze, Andersen, dyrektor biura długów państwowych oraz Loth, były dyrektor duńskich przedsiębiorstw w Rosyi.

### Sojusz angielsko-francuski?

**Rzym.** PAT. „Tribuna" donosi, że wyjazd Schanzera do Londynu w najbliższym czasie nie jest zamierzony. Pogłoski o angielsko-włoskim sojuszu nie są ścisłe, chodzi tylko o stworzenie podstaw na najściślejszej współpracy w sprawach Morza Śródziemnego i w sprawie dostaw surowców.

### Odpowiedź Włoch na francuskie memorandum.

Paryż. PAT. (Havas). Włoski ambasador Sforza złożył w ministerstwie spraw zagranicznych odpowiedź Włoch na memorandum rządu francuskiego, dotyczące konferencyi haskiej. Rząd włoski oświadcza w tej odpowiedzi, że nie uważa za potrzebne zmieniać warunków, pod którymi ma się odbyć konferencya w Hadze.

### O zwrot dóbr prywatnych w Rosyi

Paryż. PAT. (Havas). „Echo de Paris" podaje, że wczorajsza rozmowa Poincarego z asparem wykazała najściślejszą zgodność poglądów dla sprawy konferencyi haskiej, zwłaszcza na kwestyę dóbr prywatnych.

**Haga.** PAT. (Radio). Delegaci belgijscy i angielscy odbyli wczoraj konferencyę w sprawie zwrotu dóbr prywatnych w Rosyi, poczem zawiadomili o przebiegu konferencyi posła francuskiego.

### Prasa niemiecka o konferencyi

**Hanower.** PAT. (Radio). Prasa niemiecka omawiając dzisiejsze otwarcie konferencyi haskiej, wyraża się na ogół sceptycznie o jej wynikach i zauważa, że po doświadczeniach genueńskich nie można przywiązywać żadnych widoków do konferencyi haskiej. „Deutsche Allg. Zeitung" psze: W Hadze nic będzie rozegrana żadna wielka polityczna partya. Główni wykonawcy pozostali w domu. Stany Zjedn. są tym razem obserwatorem ewolucyi, która mimo wszystko niepowstrzymanie posiępuje naprzód, a której ostateczne rozegranie nastąpi nie w Hadze.

## Wyniki krajowych i zagranicznych zawodów footballowych.

Wiedeń. (Tel. wł.) Rapid—Slavia (Praga) 4:2 (2:1). Hertha—Vienna 2:0.

Kraków. Kraków—Lwów 3:1 (2:0). Dokładniejsze sprawozdanie umieścimy w jutrzejszym numerze.

Łódź. Kraków—Łódź 1:3 (na korzyść Łodzi).

Warszawa. (Tel. wł.) Slavia (Mor. Ostrawa)—W. Klub Wojsk. 7:1 na korzyść Slavii.

Lublin. „Polalan" z Nymburga contra Wojskowy Klub sportowy 8:0.

## Rokowania handlowe z Austryą.

We czwartek ubiegłego tygodnia rozpoczęły się w ministerstwie przemysłu i handlu pertraktacye handlowe z przedstawicielami Austryi. Obrady te toczyły się około omawiania kwestyi prawnych, związanych z wykonywaniem czynności handlowych, przemysłowych i wszelkich innych czynności zarobkowych obywateli jednego państwa kontrahującego w państwie drugiego kontrahenta.

Kwestya wywozu artykułów żywności do Austryi będzie jednym z głównych punktów, około których toczyć się będą rokowania handlowe. Drugim punktem ważnym pertraktacyi będzie wykonanie techniczne zakupów dla Austryi, które obecnie, pomijając wszelkie ograniczenia wywozowe, utrudnione są głównie niedomaganiami transportowanemi (transport kartofli np. idzie do Austryi około 14 dni). Wreszcie trzecią kwestyą główną, która stanowić będzie tło rokowań, będzie sprawa zakupu ropy dla Austryi, która z punktu widzenia interesów austryackich jest bodaj najważniejszą.

Pewne trudności w rokowaniach nastręczać będzie sprawa ulg celnych dla Austryi, mianowicie zastosowanie w traktacie klauzuli największego uprzywilejowania, o ile zastosowana będzie w traktacie handlowym z Austryą, musi automatycznie być przyznana wszyskim państwom, wchodzącym w skład Ligi Narodów — to zastosowanie pociągnąc może dla Polski niedogodność, że w przyszłych traktatach handlowych z innemi państwami, Polska nie będzie mogła od tych państw za cenę klauzuli największego uprzywilejowania uzyskać równorzędnych ustępstw traktowanych, bo te państwa staną na stanowisku, że po zawarciu traktatu handlowego z Austryą na podstawie klauzuli największego uprzywilejowania, klauzula ta im się automatycznie należy.



### Kronika polityczna.

**Insbruck.** PAT. (WBK.) Dzisiaj rozpoczęły się tu obrady pierwszego międzynarodowego kongresu chrześcijańskich związków górniczych. Na kongres przybyło z Niemiec 17 delegatów, z Polski 5, z Austryi 3, z Francyi 1 i z Belgii 1. Delegat hiszpański usprawiedliwił swą nieobecność. Włosi, czechosłowaccy i jugosłowiańscy delegaci przybędą do Insbrucku w ciągu dnia dzisiejszego. Na porządku dziennym obrad jest między innymi referat prezesa chrześcijańskiej międzynarodówki górniczej Imbuscha w sprawie socyalizacyi w górnictwie i Van Bouggenhata (Belgia) w sprawie stanowiska wobec socyalistycznej międzynarodówki. W pierwszym dniu obradowano nad statutem międzynarodowego zrzeszenia chrześcijańskich związków górniczych.

Paryż. PAT. (Havas). Towarzystwo astronomiczne obchodziło bardzo uroczyście 80 letnie imieniny uczonego Flammariona.

**Londyn.** PAT. (Reuter). Wedle donjesjenia z Tientsin toczy się na granicy Mandżuryi już od 4 dni gwałtowna walka, której ośrodkiem jest miasto Szanghay Wan. Walka jest obfitą w straty.

Hanover PAT. (Radio). W parlamencie niemieckim odbędzie się we wtorek lub we środę wielka polityczna dyskusya w związku z ratyfikacyą umowy wiesbadeńskiej.

Hanower. PAT. (Radio). Z Londynu donoszą, że w sprawie nowej konstytucyi irlandzkiej nastąpiło porozumienie. Colins pojechał do Dublina, Griffith pozostaje jeszcze w Londynie.

Pekin. PAT. (Havas). Dymisya gabinetu została przyjęta. Nowy gabinet ukonstytuował się. Prezydyum i sprawy zagraniczne objął Dr Yan, teką wojny generał Pei Fu.

**Moskwa.** PAT. Piąty dzień procesu eserów wypełniło rozważanie sprawy organizowania w 1917 r. w Piotrogrodzie powstania skierowanego przeciwko bolszewikom.

Hanover. PAT. (Radio). Czas spadania lotnika amerykańskiego Stevensa, który z wysokości 7500 metrów opuścił się przy pomocy spadochronu, wynosił 30 minut.

Hanower. PAT. (Radio). Z Lipska powołano do Moskwy anatoma Flechsiga, specjalistę w chorobach mózgu, dla zbadania choroby Lenina.

# Miejski podatek od nieruchomości.

**Wymiar podatku. — Podstawy opodatkowania. — Wysokość podatku. — Kto ściąga podatek od nieruchomości. — Ulgi i prolongaty.**

Celem uregulowania budżetów miejskich i częściowego usunięcia deficytów dotąd gminy miejskie obciążających uchwalił Sejm Polski ustawę z dnia 17 grudnia 1921 o zasilaniu finansów miejskich, wedle której przekazano z jednej strony gminom większym niektóre dochody dotychczas pobierane przez Skarb Państwa, a z drugiej strony stworzono dla tychże gmin nowe źródła dochodu. Do tych źródeł dochodu należy

**Miejski podatek od obrotu.**

który omówiłem w poprzednim artykule o dodatkach do podatku przemysłowego, oraz podatek od lokali, który omówię w następnym artykule. Co do przekazania zaś gminom miejskim niektórych dochodów pobieranych dotychczas przez Skarb Państwa, to wedle powyższej ustawy przekazuje się gminom większym 30 procent państwowego podatku dochodowego, a nadto cały podatek od nieruchomości, który był dotąd pobierany jako państwowy podatek domowo-czynszowy.

Tak wstępuje obecnie w Małopolsce (Galicyi) w miejsce państwowego podatku domowo-czynszowego

**podatek miejski od nieruchomości,**

którego wymiar i pobór uskuteczniać mają miasta podpadające pod ustawę o zasilaniu finansów miejskich i to wedle przepisów ustawy rosyjskiej z dnia 6 czerwca 1910, której tekst obowiązujący dla byłego zaboru rosyjskiego i austryackiego ogłoszony został w Dz. ust. Nr. 34, jako załącznik do rozporządzenia wykonawczego z dnia 29 kwietnia 1922.

**Wymiar tego podatku**

miejskiego od nieruchomości ma jednak mieć miejsce tylko przez dwa lata, tj. przez rok 1922 i rok 1923 i w ten sposób zostaje utworzone pewne prowizorjum do końca roku 1923, poczem kwestja miejskiego podatku od nieruchomości zostanie na nowo ustawowo uregulowana.

Zasady wymiaru miejskiego podatku od nieruchomości przedstawiają się odnośnie do Małopolski (Galicyi) w ogólnych zarysach jak następuje.

Podatek od nieruchomości pobierany dotychczas na rzecz Skarbu Państwa we formie podatku domowo-czynszowego będzie od 1. stycznia 1922 pobierany przez miasta i większe gminy i to od nieruchomości leżących na obszarze danego miasta, względnie gminy, a w szczególności od domów mieszkalnych wraz z przynależnemi do nich podwórzami i budynkami, od fabryk, zakładów, teatrów i wogóle wszelkiego rodzaju budynków oraz od niezabudowanych parcel, gruntów, składów, pustych placów, ogrodów, sadów itd.

**Podstawą opodatkowania**

nieruchomości jest przeciętny dochód, który się określa na podstawie przeciętnego dochodu brutto po potrąceniu wszelkich wydatków na utrzymanie, ubezpieczenie i odnawianie nieruchomości, na urzymanie i naprawę bruków oraz po potrąceniu niedoboru powstałego wskutek nie wynajęcia lokalu w danej nieruchomości.

**Celem ustalenia wysokości potrąceń**

dzieli się wszystkie nieruchmości podlegające opodatkowaniu w danej gminie miejskiej na kategorje stosownie do przeciętnego dochodu brutto i stosownie do materyałów, z których zbudowane są budynki na nieruchomościach, a dla każdej kategorji ustanowią Magistraty względnie Zarządy gminne specjalne normy potrąceń.

Wysokość podatku miejskiego od nieruchomości uchwala na każdy okres podatkowy reprezentacja miejska i to w tych granicach, że podatek ten nie może wynosić mniej jak 15 procent, ani więcej niż 30 procent dochodu netto z nieruchomości.

**Ogólny zarząd podatkiem od nieruchomości**

należy do organów miejskich (Magistratów), które uskuteczniają wymiar na podstawie czynszów najmu ustalonych już poprzednio dla wymiaru podatku domowo-czynszowego z uwzględnieniem ewentualnych dopuszczalnych i w ustawie przewidzianych podwyżek bez ponownego przeprowadzenia przepisanego ustawą postępowania wymiarowego. Organa Skarbowe państwowe winny w tym kierunku na żądanie udzielić Magistratom, względnie Zarządom gminnym wszelkich potrzebnych danych do wymiaru.

**Wymiar podatku od nieruchomości następuje**

na podstawie deklaracji złożonej przez właściciela nieruchomości, w której tenże wyszczególnia rodzaj budynków i mieszkań oraz wysokość komornego.

Magistraty, względnie Zarządy gminne ustalają dalej na podstawie przyjętych czynszów najmu dochód netto i kwotę podatku przy pomocy Komisji miejskiej dla spraw tego podatku (Komisji podatkowej miejskiej). O wysokości ustalonego przez Komisję miejską podatku zawiadamia się każdego płatnika przy zapodaniu dochodu brutto z nieruchomości, oraz wysokości potrąceń.

**Przeciw nieprawidłowemu ustaleniu**

wysokości dochodu i wysokości padatku może płatnik wnieść sprzeciw, który rozpatruje ponownie Komisja podatkowa miejska, przeciw jej decyzji powz. tej na skutek sprzeciwu może płatnik wnieść odwołanie do władz powołanych do rozstrzygania odwołań i rekursów od orzeczeń Magistratu.

**Ustawa przewiduje ulgi**

co do budynków całkiem lub częściowo zniszczonych lub uszkodzonych, a polegają te ulgi na zredukowaniu lub całkowitem odpisaniu podatku ze strony Komisji podatkowej miejskiej po przeprowadzeniu w tym kierunku dochodzeń. Na prośbę płatników może Magistrat względnie Zarząd gminy zezwolić także na

**prolongatę lub rozłożenie na raty**

należnego podatku bieżącego i zaległości podatkowych.

Wymierzony podatek od nieruchomości uiścić należy w dwóch ratach, a mianowicie pierwszą do dnia 30 czerwca, zaś drugą do dnia 31 grudnia roku podatkowego, a w razie nieuiszczenia zaległego podatku w przepisanym terminie, opłaca się karę za zwłokę w wysokości 1 procent miesięcznie.

**Co do nowych budowli, nadbudówek i przybudówek,**

a w szczególności rozpoczętych po dniu 31 grudnia 1920, to postanawia ustawa o zasilaniu finansów miejskich, że miasta mogą ustanowić dla nich odpowiednie czasowe ulgi podatkowe przez czas pobierania podatku od nieruchomości. Ustawa ta nie narusza jednak przysługującego nowym budowlom, rozpoczętym przed dniem 31-go grudnia 1920 r. obowiązujących w byłym zaborze austrjackim ustaw czasowego, lub całkowitego zwolnienia od podatku.

Dr. Albert Süsser.

# Narodowa odbudowa w Palestynie.

## Co Żydzi zdziałali?

Politycy i naród w Palestynie mają za zadanie stworzyć palestyńską narodowość. Przeszło 2.000 lat znajduje się kraj ten w obcych rękach, tak że naród miał bardzo niewiele, lub wogóle nie miał żadnego wychowania politycznego, którego najważniejszym czynnikiem jest zdolność do samodzielnego rządzenia. Istnieją jeszcze specyalne trudności, jak np. „duch niedbałości, charakteryzujący palestyńskich Arabów". Ponieważ jednak duch ten widocznie jest owocem długoletniego panowania obcych, możnaby śmiało nie brać go pod uwagę. W angielskiej szkole wyższej w Jerozolimie jest reprezentowatowanych 11 różnych ras, a już w ciągu 4 lat zapanowała wśród młodzieży tak konieczna dla takiej instytucji zupełna harmonia.

Z punktu widzenia konieczności odbudowy narodu palestyńskiego jest grubo przesadzonem polityczne wzburzenie, jakie wywołała deklaracya Balfoura. Rzecz główna, przeciw której się występuje, tj. prawne osiedlenie się Żydów w Palestynie dokonywała się już dawniej, o całą generację przed listopadem 1917 r. Kolonie żydowskie, o których tyle się słyszało i pisało, osiągnęły teraz liczbę 100. Różne są one co do wydajności i wielkości, lecz można — traktując je zasadniczo — uważać je za placówki gospodarczej działalności, a od roku 1918 także umiejętnego samorządu; teraz wpływają bardzo korzystnie na ogólną produktywność gospodarczą kraju. Wprowadzono nowe metody uprawy roli, z których niektóre wymagają wydatnych kapitałów — wykorzystano praktycznie i to nietylko przez Żydów: Arabowie zwolna zaczynają kierować się doświadczeniem, toteż widząc, że pewne metody zapowiadają korzystniejsze rezultaty, szybko je zastosowują. Jaffa z okolicą stała się jednem z największych centrów światowych dla uprawy i eksportu owoców. Nie ulega wątpliwości, że

**gospodarcza produktywność jest dzięki Żydom przyspieszoną i intenzywniejszą.**

Koło Jaffy jest szkoła gospodarcza „Mikweh Izrael", założona przed 40 laty przez francuskiego Żyda M. Nettara. W tym nadzwyczajnym instytucie jest czynnych 15 nauczycieli, a przed miesiącem liczyła ta szkoła 175 uczniów, którzy mają skończyć trzyletni kurs. Przygotowują się oni gruntownie w uprawie wina i pomarańcz, ogólnej pracy na roli, chowu drobiu i mleczarstwa. Po ukończeniu tej szkoły otrzymują uczniowie bez trudności posady, częścią w nowych koloniach częścią w innych krajach, w których stosunki klimatyczne są podobne do palestyńskich.

Jeżeli wspomina się o tem antysyonistom, to nawet oni uznają gospodarcze korzyści, osiągnięte przez żydowskie kolonie. Lecz równocześnie podnoszą pewne zastrzeżenia, co do „żydowskiej hegemonii, przyczem podkreślają, że Palestyna nie może być rządzona przez Żydów, gdyż oni stanowią tylko drobną część ludności. Gdzie jest jednak dowód istnienia jakiejś żydowskiej hegemonii, ba nawet żydowskiego rządu? Co prawda wysokim Komisarzem jest Żyd... Lecz utrzymuje on wągę bezpartyjnej sprawiedliwości tak wiernie, że nawet najskrajniejsi antysyoniści nie mogą mu nic zarzucić. Gorliwie do tego dąży, aby nie okazywać żadnej słabości wobec własnej rasy. Sir Windham Deedes jest chrześcijaninem i człowiekiem o równie wielkim charakterze i odwadze. Po jego mianowaniu mówiono w Londynie: Skoro posłaliśmy Wam Waszego najlepszego Żyda, posyłamy Wam teraz naszego najlepszego chrześcijanina!...".

Chciałbym choć pokrótce wspomnieć coś o cudownej pracy społecznej, jakiej dokonali Żydzi w Jerozolimie i w kraju. A więc przytułki dla sierót, w których tysiące sierót wojennych świetnie jest zaopatrzonych. Dalej wyższe szkoły techniczne, szpitale, apteki dla biednych. Dla dzieci i matek wydają bezpłatnie mleko, a to nietylko dla Żydów, lecz dla każdego, kto chce korzystać z tej ulgi. Wiele instytucyi dobroczynnych spoczywa w rękach towarzystwa „Hadassach", żydowskich kobiet z Ameryki. Miłe wrażenie odnosi się na widok ładu, metod i taktu, jakie panują w tych instytucyach. Tamtejsi ludzie wszyscy świadomie, czy nieświadomie pomagają w odbudowe palestyńskiego narodu. Powszechnie wiadomo, że śmiertelność wśród dzieci arabskich jest bardzo wysoka, natomiast wśród ludności żydowskiej bardzo niska. Dzieje się to dzięki temu, że ustawodawstwo Mojżesza jest oparte na codziennem życiu i silnie podkreśla moment higieniczny. Stopniowo odkrywały to również i inne narody, lecz niestety dopiero po długiem błądzeniu po manowcach.

„Hadassach" stara się zapomocą wszelkich stojących jej do dyspozycyi środków pomóc kobietom mahometańskim w pielęgnowaniu dzieci, zapoznając je w nader sympatyczny sposób z mądremi metodami wychowania dzieci. Doprowadzi to do ściślejszego porozumienia się, gdyż niema na świecie takiej matki, któraby nie zareagowała na pomoc, użyczoną jej dziecku.

Tym, którzy obwiniają syonistów, że chcą osiągnąć hegemonię dla nieznacznej mniejszości — można dać dwie odpowiedzi. Po pierwsze da się powiedzieć, że wyrozumialsi do tego nie dążą, po drugie można twierdzić, że tej hegemonii, jeżeliby nawet była celem,

nie można nigdy osiągnąć. Siódma, czy nawet dziewiąta część ludności nigdy nie może według demokratycznych zasad osiągnąć władzy. Niektórzy syoniści mogli się wyrazić nierozsądnie, lub zbyt pospiesznie przeciw temu podnoszono zastrzeżenia. Lecz mało jest takich politycznych ruchów, któreby były pozbawione tej wady. Lecz na podstawie mego własnego doświadczenia mogę powiedzieć, że każdy rozumny syonista wie, że narodowa siedziba dla Żydów nie będzie nigdy połączona z pozytywnemi korzyściami, jeżeli Palestyna nie pozostanie dalej narodową siedzibą mieszkających tam Arabów. Jeżeli syoniści w Palestynie postarają się to w ten sposób wyjaśnić, że nawet najwięksi fantaści nie będą mogli temu zaprzeczyć, wtedy zostaną usunięte trudności, z któremi się teraz walczy. Żydzi są spadkobiercami wielkiej tradycyi; są oni bezgranicznie wielkoduszni i to nietylko w sprawach pieniężnych. Siedzibę narodową powinno się interpretować, jako „kraj, gdzie Żydzi w harmonii z ludźmi innego wyznania i rasy współżyją i wzajemnie sobie pomagają, aby odbudować nowy naród, oparty na dobrobycie i wolności, naród palestyński". Ta interpretacya pochodzi od Żyda, spodziewam się więc, że znajdzie sympatyczny odgłos w całem społeczeństwie żydowskiem.

## Dzielnica im. Sokołowa w Tel-Awiw.

Grupa nowoprzybyłych imigrantów z Polski postanowiła wybudować w Tel-Awiw dzielnicę Sokołowa. W tym celu założono towarzystwo złożone z 200 członków, z których każdy wpłacił na razie po 5 funtów egipskich.

Rozpoczęto już prace około budowy pierwszych domów miasta ogrodowego „Talpijot" na południe od przystanku kolejowego w drodze do Betleem. Założyciele pierwszej dzielnicy otrzymują od „Towarzystwa kredytu budowlanego", założonego przez grupę Brandeisa, pożyczkę w wysokości 15 tysięcy funtów. Nadto istnieje grupa, budująca na własny rachunek.

Pierwsi osadnicy miasta ogrodowego, to przeważnie osoby zawodu wolnego oraz urzędnicy bankowi i kupcy.

**DZIAŁ GOSPODARCZY.**

# Handel zewnętrzny Rosyi sowieckiej

W r. 1921 wywieziono zagranicę Rosyi sow. różnych towarów za 20,2 milj. rb. w złocie, przywieziono zaś — za 248,6 milj. Za ten rok bilans handlowy Rosyi sowieckiej przedstawia beznadziejne pasywa. Dla wyrównania tego bilansu wywieziono z Rosyi w ciągu 1920 r. złota przeszło za 209 milj. rb. Znikome wyniki obrotów handlu zewnętrznego stają się jeszcze jaskrawsze jeżeli weźniemy pod uwagę zmieniona podczas wojny cenę złota i ilość wywożonych towarów.

Mianowicie wwieziono 55 milj. pud., wywieziono 13 milj. pud., czyli ogółem 2 i 1 proc. obrotów w r. 1913, przyczem wywóz stanowi teraz tylko 23 proc. wwozu podczas gdy w r. 1912 i 1913 wywóz przewyższał wwóz o 30 i 10 proc.

Z drugiej znów strony dane za poszczególne miesiące wskazują pewne polepszenie bilansu handlowego w ciągu roku. Gdy w styczniu eksport stanowił 4,9 proc. importu, w lipcu wynosił już 10,9 proc., w październiku 59,1 proc. a w grudniu obniżył się do 24,6 proc. Fakt że handel zewnętrzny prosperuje najlepiej w jesieni, a specyalnie w dziedzinie wywozu — było zawsze zwykłem zjawiskiem w Rosyi, jako w państwie rolniczym. I rzeczywiście przy obecnych nienormalnych warunkach ekonomicznych zauważyć można redukcyę handlu zewnętrznego w ciągu miesięcy zimowych, specyalnie w dziedzinie wywozu, tak np. w październiku wywieziono 4,7 milj. pud., wwieziono 7,9 milj. p., w grudniu eksport wyrażał się liczbą 1,3 milj. p., import 5,2 milj. p., czyli wywóz stanowił znów 24,8 proc. wwozu. W styczniu r. 1922 redukują się obroty handlu wewnętrznego i w lutym Rosya wywozi zaledwie 205 tys. pud., wwozi 8,6 milj. pud, czyli wywóz stanowi tylko 2,4 proc. wwozu.

Co się tyczy gatunków wywożonych towarów, to zauważyć możemy zjawisko wprost paradoksalne, że w państwie prawie wyłącznie rolniczem jak Rosya przypada 35 proc. wagi i 12,9 proc. wartości wwozu na artykuły żywnościowe i bydło, przyczem w miarę rozwoju wwozu procent pod koniec roku 1921 zwiększa się stopniowo. W ciągu pierwszego półrocza wwieziono do Rosyi żywności i bydła za 7,5 milj. rb. w złocie (4,2 milj. p.). W ciągu drugiego półrocza 15,8 milj. pud., wartości 24,5 milj. rb. w złocie. Przed wojną w r. 1913 przywieziono coprawda produktów żywnościowych za 250 milj. rb. zł. nie były to jednak artykuły pierwszej potrzeby, lecz właściwie zbytku, jak winogrona, wina, owoce południowe, kawa, kakao itp. Tymczasem w r. 1921 sprowadzono 5 milj. pud. pszenicy. 3,5 milj. pud żyta, 1,3 milj. p., fasoli, 4,3 milj. p. mąki i 0,9 milj. p. ryżu. Wraz z tkaninami i przędzą artykuły spożywcze stanowią przeszło połowę całego wwozu Rosyi sowieckiej w ciągu 1921 r. i dwu pierwszych miesięcy 1922.

Jeżeli artykuły spożywcze z trzeciego miejsca przed wojną zajęły w wwozie rosyjskim pierwsze miejsce, to wwóz metali i wyrobów metalowych, stojący przed wojną na pierwszem miejscu, zepchnięty został na 6 miejsce. Najwięcej wwieziono maszyn i narzędzi rolniczych na wiosnę 1921 r., ponieważ chłopi oddawali produkty rolne tylko wzamian za narzędzia, albo też materyły włókiennicze. Przy końcu roku i na początku bieżącego wwóz w tej dziedzinie znacznie się zmniejszył.

Eksport produktów żywnościowych jest minimalny w r. 1913 wywieziono z Rosyi 709 p. żywności, a w 1921 — 584 tys. p. Przyczyny obniżenia eksportu produktów żywnościowych z 59 proc. całego wywozu do 2 proc. znane są powszechnie.

—o-o—

Z międzynarodowego rynku węglowego. AW. Sytuacya obecna światowego rynku węglowego jest na ogół korzystną, gdyż w krajach producyi węglowych nie odczuwa się żadnych braków. Braki jakie wykazywały Niemcy zostały uzupełnione dowozem węgla angielskiego zdobywa z dniem każdym utracone w czasie wojny rynki konsumcyi. Najpóźniej do roku Anglia stanie się największą producentką węgla w świecie. Pierwszeństwo zdobywa też łatwiej, że w Ameryce północnej trwają ciągle strejki podkopujące ciągle eksport węgla, a Niemcy przez utratę Górnego Śląska w większym jak przed wojną stopniu korzystać muszą z angielskich dostaw. Poza Niemcami także Rosya skazaną jest na czerpanie z angielskiej produkcyi węglowej. Produkcya węgla angielskiego stale wzrasta np., pierwszy kwartał r. 1922 wykazał nadwyżkę około 10,000,000 ton w porównaniu z pierwszym kwartałem r. 1921. Niemcy z podanych powyżej powodów nie mogły wykazać zwyżki produkcyi, a braki swe pokrywają w Anglii. W Czechosłowacyi panuje zastój w zbycie produkcyi węglowej dlatego też czynią Czesi starania o wprowadzenie redukcyi zarobków robotniczych o 20% dla ułatwienia zbytu. Francya otwarła wywóz węgla i zdobyła zbyt we wschodnich prowincyach. Polska po wcieleniu okręgów Górno-Śląskich stanie się jednym z najbogatszych krajów.

Biuletyn polityczny z dnia 12 czerwca 1922 nr. 1299 w Europie co do zasobów węgla. Wytworzy także konkurencyę czeskiej produkcyi, gdyż zatrzymując dla swych potrzeb węgiel górnośląski może rzucić na targi austryackie i do innych krajów produkcyę swą pochodzącą z Zagłębia węglowego w Dąbrowie górniczej i galicyjskich kopalń.

### Finsane

**Deficyt budżetu francuskiego na rok 1923.** Budżet francuski na rok 1923 ma być wkrótce gotowy i minister finansów wniesie go do Izby posłów w dniu jej zebrania się. Mimo wszelkich starań, budżet ten wykaże znowu deficyt, dochodzący do 3 miljardów franków.

Wprowadzono możliwe oszczędności w różnych działach administracyi, tak, że wydatki na rok 1923 nie będą większe niż w 1922. Natomiast zmniejszają się znacznie dochody. Światowy kryzys ekonomiczny wpłynął na obniżenie się dochodów z cła i z podatków pośrednich. Podniesienie zaś podatków bezpośrednich okazuje się niemożliwem, gdyż dosięgły już one bardzo wysokich norm. Ubędzie również w roku 1923 podatek od zysków wojennych.

Skarb francuski nie liczy na wpłacenie odszkodowań niemieckich, podczas gdy 50 proc. wydatków, objętych budżetem przeznaczonych jest na pokrycie wojennego długu Francyi. Państwo będzie musiało znowu uciec się do pożyczki.

# Ciekawe wiadomości.

**Nowa senzacyjna afera w domu Rockefellera.** Ameryka ma obecnie nową senzacyę. Oto druga wnuczka słynnego miliardera Rockefellera siedmastoletnia panna Muriel Mac Cormik, córka multimilionera Mac Cormicka, uciekła potajemnie z domu rodziców i wystąpiła w głównej roli w francuskiej farsie „Przechodzień" na scenie teatru w Chicago, wywołując niezwykłe poruszenie wśród prasy i publiczności amerykańskiej. Występom jej poświęciły gazety olbrzymie artykuły. Powodem tego śmiałego kroku panny Cormick była chęć rozgłosu. Udało się jej to łatwo, ponieważ rodzice zgodzili się w końcu na jej występ, a dyrektor teatru nie potrzebował troszczyć się o gażę dla artystki, ani o publiczność, która tłumnie zapełniała teatr. Jest to już druga afera w domu Rockefellera. Córka bowiem Rockfellera rozwiodła się z swoim mężem multimilionerem Mac Cormikiem, a pierwsza jego wnuczka Matylda Mac Cormick wyszła za mąż za nauczyciela jazdy konnej w Szwajcaryi.

**Odkopanie starorzymskiego szpitala.** Od kilku lat prowadzone przez rząd francuski prace archeologiczne w miejscowości Lambessi, w Algierze, doprowadziły do ciekawego odkrycia, z którego zdawał sprawę na ostatniem posiedzeniu paryskiej Akademii napisów archeolog francuski Cagnat. g

Za czasów cesarstwa rzymskiego miasto Lambessi, zwane wówczas Lambaesis, było siedliskiem stałem jednego z legionów armii rzymskiej. Otóż, między innemi budynkami, wykopanemi z pod piasków, a pochodzącemi z owych czasów, znaleziono tam resztki świątyni, poświęconej Eskulapowi, a przy niej budowle z długimi korytarzami, obszernemi izbami, kąpielami, zbornikami wody i t. d., stanowiące bez wątpienia resztki wielkiego szpitala.

Połączenie to świątyni ze szpitalem, (spotykane często w Grecji starożytnej, spotyka się poraz pierwszy w wykopaliskach starorzymskich.

**Kościół na kołach.** Zbudowano go naturalnie w Ameryce. Jest to świątynia metodystów, która — przewożona z miejsca na miejsce — zapobiedz ma brakowi domu modlitwy dla członków owej sekty, rozrzuconych w rozmaitych osadach. Przy tej kaplicy ruchomej znajdować się ma zarazem mieszkanie dla duchownego. Metodyści spodziewają się też, że dzięki swemu pomysłowi z tem większą łatwością prowadzić będą mogli propagandę.

**Plaga szczurów w Wiedniu.** W Wiedniu pojawiły się w ogromnej ilości szczury, które stały się prawdziwą plagą. Wyrządzają one niesłychane szkody w składach żywnościowych, a przytem stanowią poważne niebezpieczeństwo dla zdrowia ludności, jako roznosiciele dżumy. Na szczurach, które często bywają zadżumione, żyje gatunek pcheł, mogących łatwo przenieść zarazę na człowieka. W ostatnich czasach zanotowano liczne wypadki analogiczne w Neapolu, Wenecji i Paryżu. To też istnieje obawa, że przy przewożeniu towarów może się zdarzyć, iż chore na dżumę szczury dostałyby się i do Wiednia. Wiedeńskie władze sanitarne postanowiły energicznie zabrać się do zwalczania szczurów. Naradzają się nad przeprowadzeniem tzw. dnia tępienia szczurów. W tym dniu publiczność otrzymałaby od władz w różnych punktach miasta truciznę na szczury. Jak porobione już w innych miastach doświadczenia wykazały, można tym sposobem wytępić jednego dnia całe rzesze szczurów.

## Wiedeńska trupa w Rumunii.

Słynna wiedeńska trupa żydowska została na przeciąg 3 miesięcy zaproszona na gościnne występy do Rumunii (ŻBK.).

# KRONIKA.

Kraków, 16 czerwca.

— Posiedzenie Rady wyznaniowej gminy żydowskiej w Krakowie odbyło się wczoraj popołudniu. Przedmiotem obrad były dalsze działy budżetu na rok 1922. Posiedzenie odroczono o godz. 8-ej wieczorem z powodu braku kompletu nie załatwiwszy spraw porządku dziennego. Sprawozdanie z obrad zamieścimy w następnym numerze.

— Opera i Operetka. Dziś znakomita operetka „Apasze", która zdobyła rekordowe powodzenie. W sobotę premiera wodewilu K. Krumłowskiego „Królowa Przedmieścia" pod reżyserya E. Minowicza, a orkiestrą kierować będzie S. Barański. Nowe aktualne kuplety, doskonałe tańce, a zwłaszcza słynny „Rach ciach ciach" i Mazur wykonają najlepsze siły zespołu baletowego.

— Z „Bagateli". W sobotę pop. po cenach 70% zniżonych „Lekarz na rozdrożu", znakomita komedya Shawa z pp. Kozłowską, Kosińskim i Węgierko.

W niedzielę pop. po cenach zniżonych po raz 16 „Świderek", arcywesoła komedya włoska z pp. Nowackim i Wernicz.

W poniedziałek po raz ostatni „Grube ryby" z występem pp. Frenkla i Kamińskiego.

Nową atrakcyą będzie występ Mieczysława Frenkla w premjerze „Wierna Kochanka" komedyi Fiałkowskiego, która na scenie „Rozmaitości cieszyła się olbrzymim powodzeniem dzięki znakomitej interpretacyi p. Frenkla w roli majora Bodzanty. Próby odbywają się pod kierunkiem p. Nowackiego.

— Dobrana trójka. Trzej majstrowie rzeźniccy: Józef Dużyk, Jan Płucińska i Stanisław Zygmuntowski wszczęli onegdaj wieczór między sobą w kawiarni Pytla sprzeczkę, w czasie której Zygmuntowski został pobity przez obu zacnych kolegów. Z bijatyki trzech majstrów skorzystał ktoś czwarty i skradł Zygmuntowskiemu 420,000 mk.

— Miły „braciszek". Do zakonu Zgromadzenia Ks. Zmartwychwstańców przy ul. Łobzowskiej przyjęto jako kandydata na braciszka zakonnego Wojciecha Kurzawę (lat 25), który skorzystawszy z chwilowej nieobecności zakonników, będących na modlitwie, zbiegł zabrawszy ze sobą sutannę i pelerynę zakonną.

MIEJSKI TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO
Piątek: „Jak myślicie".

MIEJSKI TEATR OPERA I OPERETKA
Piątek: „Apasze".

TEATR „BAGATELA"
Piątek: „Grube ryby".

OPERETKA TEATRU „NOWOŚCI"
Piątek: „Gwiazda filmu" (z E. Gisleedt).



Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. nacz. Dr Ign. Schwarzbart. Red. odpow. M. Feldman Nowa Drukarnia Dziennikowa. Orzeszkowej 7